

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

Uluslararası Bakalorya Programı

A1 Türkçe Dersi

Uzun Tezi

“En uzak mesafe iki kafa arasındaki mesafedir

Birbirini anlamayan”

Adı: Kadir Gökberk

Soyadı: YAPICI

IB Numarası: D1129- 087

Rehber Öğretmen: Zuhal BALOĞLU

Sözcük Sayısı:3255

Araştırma Konusu: “Tahsin Yücel’in ‘Komşular’ adlı yapıtındaki Komşular ve Aramak öykülerinde odak figürün ve çevresinin iletişimsizliğinin sebeplerinin incelenmesi”

Öz (Abstract)

Uluslararası Bakalorya Programı A1 Türkçe dersi uzun tezinde Tahsin Yücel'in "Komşular" adlı yapıtındaki "Komşular" ve "Aramak" adlı öyküleri detaylı değerlendirme yapılmıştır. Öykülerde odak figür ve çevresinin iletişimsizliğinin sebepleri incelenmiştir. Tahsin Yücel öykülerinde odak figürün çevresiyle arasındaki ilişkiler üzerinde yoğunlaşmıştır. Uzun tez çalışmasında bu ilişkilerdeki kopukluğun ve iletişimsizliğin sebepleri, figürlerle özdeşleştirilerek incelenmiştir.

Tezin giriş bölümünde iletişimsizliğin oluşumu ve etkenleri üzerine genel bir bakış yapılmıştır. İkinci bölümde iletişimsizliği oluşturan sebepler belirlenmiş, Komşular ve Aramak öykülerinde bu sebeplerin odak figür ve çevresiyle ilişkileri üzerindeki etkisi ve oluşum süreci ayrıntılarıyla, öykülere gönderme yapılarak değerlendirilmiştir. İletişimsizliğin sebepleri maddeler halinde incelendikten sonra insanlar arasındaki iletişimin önemi ortaya konulmuştur. Sonuç bölümünde öykülerdeki iletişimsizlik uzamla ilişkilendirilmiş, kalıplaşmış düşüncelerin iletişimi bozduğundan bahsedilmiştir.

Kelime Sayısı: 115

İçindekiler

1. Giriş	4
2. İletişimsizliğin oluşmasında etkili faktörler	4
a. Kültürel farklılıklar	5
b. Eğitim	7
c. Bakış açısı ve yaşam tarzı	8
d. Önyargı	11
3. Sonuç	13
4. Kaynakça	15

Giriş:

İnsan ruhsal açıdan sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için başkalarıyla iletişim kurmaya ihtiyaç duyan bir varlıktır. İnsan insansız var olamayacağı için gerek ortak özelliklere sahip gerekse kendini bütünleyen insanlarla duysal veya düşünsel bağ kurmak ister. Bunun sağlanabilmesi ve insanların anlaşabilmeleri için çok tabiidir ki iletişime ihtiyaç vardır.

Sağlıklı iletişim, insan yaşamını kolaylaştıran, duygu ve düşüncelerini zenginleştiren en önemli faktördür. Ancak kimi zaman yıkamadığımız duvarlar, kimi zaman ise belirli bir iletişim protokolünün olmayışı iletişim kurmamızı, anlaşmamızı engeller ve bizi anlaşmazlıklara, kendi içimizde yaşadığımız çelişkilere iteler. Özünde bu iletişimsizliğin kaynağı insanlar arasında duysal veya düşünsel bir bağ kurulamamasıdır. Kurulsa bile bireyler arası düşünsel bütünlük sağlanamaz. Anlama ve aktarma olguları kişiden kişiye farklılık gösterir.

Çoğu insan kurduğu arkadaşlık bağlarını, ailevi ya da cinsel bağları tesadüflere, tesadüfen gelişen ve gerçekleşen olaylara, olgulara bağlar. Ancak bu tesadüfü hayata geçiren de bizim duygu ve düşüncelerimiz, yaşam tarzlarımız, kültürel bakış açımızdır. Tahsin Yücel'in "Komşular" adlı kitabındaki "Komşular", "Aramak" adlı iki öyküsünde de bu olgunun işlendiğini görmekteyiz. Öykülerde iletişimsizliği doğuran ögeler, kültürel farklılıklar, yaşam tarzları, bakış açıları, çekingenlik, özgürlüğün kısıtlanması, eğitime ve saygı duymaya gösterilen önem olarak sıralanabilir. Toplumun ortak kanısına göre iletişimsizliğin sebebi dinlememek ve anlamak istememektir. Bununla birlikte, belirtilen olgular iletişimsizlikteki ortak sebebin dinleyememek ve anlayamamaktır olduğunu gösterir.

Bu çalışmada Tahsin Yücel'in "Komşular" adlı kitabındaki öykülerde bireyler arası iletişimsizliğin sebepleri incelenecektir.

İletişimsizliğin oluşmasında etkili faktörler:

Heyecan ve merak insanı yönlendiren, onu yaşama hazırlayan duysal ve düşünsel olgulardandır. Yaptığı işe heyecan duyan, içinde bulunduğu olaylara veya uzamlara merakla yaklaşan insan düşüncelerini rahatça dile getirebilir, iletişim kurabilir ve hissettiklerini paylaşabilir. Tabiidir ki bazı faktörler bu olguların körelmesine veya bireyden bireye değişmesine sebep olur. Bunları kültürel farklılıklar, eğitim, geçmiş tecrübeler ve bakış açıları olarak sıralayabiliriz.

Kültürel Farklılıklar

İnsan insanla iletişim kurarken ortaklıkları, ortak duygu, düşünce ve davranışları temel alır. Bu ortak yaşam şekilleri ya da tarzlarının oluşmasında kültür düzeyleri ve kültürel benzerlikler etkilidir. Bu sebeple kültürel farklılıklar insanlar arasında iletişimsizliğe, ortak bir düşünce üzerinde yoğunlaşamamaya sebep olur. İnsanların birbirlerini yanlış anlamasına yol açar. Kimi zaman kültür farkı bireyin yabancılaşmasına, kimi zaman ise derdini anlatamamasına yol açar. “Komşular” ve “Aramak” adlı öykülerde bu farkların oluşumunu görürüz.

Tahsin Yücel’in adını kitabından aldığı “Komşular” adlı öyküsüne bakacak olursak odak figür Albay Atmaca’nın dinginlik dediği bir yaşam tarzı seçtiğini görmekteyiz. Kavganın insanlar arasındaki iletişimi bozduğunu düşünüp kavgadan ve kavgaya sebep olabilecek her türlü olaydan veya beraberlikten kaçınan Albay Atmaca sakin ve düzenli bir yaşam tarzını seçer ve görüşlerini kimi zaman askerlerine ve arkadaşlarına da yansıtır. Kültürel anlayışı onu askeri rütbe farkının doğurduğu uyumlu yaşayış ve çalışmayı hayata geçirme çabasına iter.

“Ancak, bu vazgeçilmez dinginlik düzeyine askerlikte kolaylıkla, neredeyse kendiliğinden erişebilmesine karşın, özel yaşamını da aynı çizgide, aynı kolaylıkla düzenleyebiliyor muydu? Tüm dostları kesin bir “hayır” la yanıtlardı bu soruyu... Kavgadan uzak kalayım derken, başka birçok şeyden de uzak kaldığını söylerlerdi.” (Yücel, 16)

Bireyler arası kültür farkı iletişim kurmayı zorlaştırır. Farklı bakış açılarına sahip, farklı kültürlerden gelen insanlar anlaşmakta ortak nokta bulmakta zorlanırlar; fakat bu iletişim güçlüğünü kültür farkına bağlayamayız: bireylerin bu farklılığa bakış açılarına bağlayabiliriz. Bir yerden sonra, insan insana muhtaçtır. İletişim kurmak için aynı duyguları paylaşması önemlidir. Albay Atmaca’da eksik kalan yön budur. Düşünsel bütünlük kuramadığı insanlarla duygusal bir bağ da kuramaz. Farklı kültür anlayışına sahip olması arkadaşlarıyla arasında güçlü bir iletişim bağı kurmasını engellemekle birlikte aile kurmasına da engel olur. Her ne kadar beraber zaman geçiriyor olsa da arkadaşlarıyla arasında yabancılaşma söz konusudur. Bu durum kalıcı ve anlaşılır iletişim kurmak için ortak bir olguya yönelmenin ortak kültürlerle sahip olmanın önemini vurgular. *“Düşüncelerini anlasınlar, anlamasınlar, arkadaşları Albay Atmaca’nın gerçekten değişik bir insan olduğu kanısına varır; bunan böyle tepkilerini kendilerine saklamaya özen gösterirlerdi.” (Yücel, 16)*

Albay Atmaca evliliğin insanı bağlayan, kısıtlayan bir kurum olduğunu düşünür. Evlilik çiftler arasında gerçekleşen bir iletişim türüdür. İçinde sevgi, heyecan, tutku ve tartışma gibi öğeler barındırır. Albay Atmaca'nın ilişkilere bakış açısı ele alındığında evlilik onun yaşayışına ters düşer. Evlilik insanları birbirine bağlayan, aileyi oluşturan, iletişim ögesinin yapıtaşıdır. Albay Atmaca için ise evlenmek hayatına başkasını sokmak, kendi düşüncelerine karşı gelmek demektir. Evlilik hayatı yaşamamanın eksikliğini kurduğu karşılıklı iletişimlerde hep hissetmeye mahkûmdur.

“Evlenmemişti, dolayısıyla çoluğu çocuğu da yoktu. “Neden?” diye sorulduğu zaman, gülerek ellerini gösterirdi: “Eller hep boş kalacak ki savunmaya hazır olacaksınız!””
(Yücel, 17)

İnsanlar farklı kültürel çevrenin etkisinde yaşayıp büyürler, hayatlarını şekillendirirler. Buna her türlü insan kişiliğinin ve çevre oluşumunun harmanlanmasını sebep göstermeliyiz. Bu durum farklı kültürlerle yetişmiş insanların olaylar veya bireyler üzerindeki değerlendirmelerini değiştirir. Tahsin Yücel'in “Aramak” adlı öyküsünde de gördüğümüz gibi odak figür ile yerleştiği köydeki insanların kültürel etkileşimleri aralarında iletişimsizliğin doğmasına sebep olur.

“Aramak” öyküsünde odak figür Postacı Münür kültür düzeyinin daha düşük olduğu Ötegeçe köyünde göreve başlar. Sonraları büyüklerinden kalan mirasla mal varlığı genişler. Kendine yeni bir eş aramaya başlar. Ancak aradığını bulması zor olur; çünkü köylüler onun tam olarak nasıl bir eş istediğini anlayamaz. Bunda kültürel farklılığın ve geçmiş deneyimlerin etkisi vardır. Köylüler için huyu suyu güzel eş, becerikli, dış görünüşü ve davranışları güzel eş demektir. Oysa Postacı Münür onu mutlu edebilecek, karakteri güzel, aynı karısı gibi birisini aramaktadır. *“Postacı Münür ise gizemli bir biçimde, Evet, boyu boşu, kaşı gözü gibi huyu da güzel olsun,” demekle yetindi. Urup Fadime kafayı üşütmüş olmasından kuşkulandı.”* (Yücel, 66)

Farklı kültürel ortamlarda, çevrelerde değerler de farklı faktörlere bağlıdır. Postacı Münür'ün eşinde aradığı değer ona ilk seferinde yaşadığı hazzı verebilecek olan, ona yaşam eşi olabilecek kadındır. Ailenin geçimini buna bağlar. Ötegeçe halkının ise yaşadıkları ortam gereği aile geçimine bakışı farklıdır. Postacı Münür'ün eşinin güzel, becerikli, gözleri üstünde toplayan, kendisinden çok ailesinin düzgün insanlar olması gerektiğini düşünürler. Postacı Münür'ün aradığı eşi bu kadar geç bulmuş olması kültürel, düşünsel bakış açıları farklı

insanlar arasındaki iletişimsizliğin sebebini açıklamaktadır. Bu da bize kültürel farklılıkların insanlar arasındaki iletişimi etkilediğini kanıtlar.

“Urup Fadime hakkında bilgi aldığı kızı bir de kendi gözüyle tartıyor, elinden kahve içip konuşmasını dinliyor, oturup kalkışını gözlemleyip işlediği oya ve nakışları inceliyor, kızı gözü tutar gibi olunca da adayının kimliğini açıklayıp bir uzaktan görüşme ayarlıyordu.” (Yücel, 65)

Eğitim

Eğitim insanın kendi ilgi alanları veya meslekleri dışında görüş sahibi olmasına, farklı konular ve sorunlar üzerinde fikir yürütüp yorum yapabilmesine öncülük eder. Dolayısı ile eğitim seviyesi yüksek olan birey kimseye muhtaç olmadan düşünür, hareket eder, özgürce hayatını yönlendirir. Alınan eğitim insanın tüm hayatına etki eder ve karşılıklı iletişimlerde ön plandadır. Eğitim her bireye ayrı ve kendine özgü, özgür fikirler kazandırır.

Özgürlük anlayışı bireyden bireye farklılık gösterir. Bireyin özgürlüğünü kısıtlayan, sınırlarını, eğitiminin verdiği düşünce yapısını tehdit eden bir başka bireyin varlığı veya yokluğu olabilir. “Komşular” ve “Aramak” öykülerinde odak figürler ile çevrelerinin eğitim seviyelerini kıyasladığımızda aralarındaki düşünce farkını kavrayabiliriz. “Komşular” adlı öyküde eğitimin ve özgür olma isteğinin iletişim kurma isteğini azalttığını, “Aramak” adlı öyküde ise odak figürün çevresi ile arasındaki iletişimin kopuk olduğunu görmekteyiz.

Eğitim, insanların birbirleriyle anlaşıp çevreyle uyum içinde yaşamaları için vazgeçilmezdir. Albay Atmaca eğitilmiş insanların birbirleriyle anlaşmak için kötü sözlere ya da kavgaya ihtiyaç duymadıklarına inanır. Askerlikte de olduğu gibi hem tartışan kişinin hem de çevresinin hürriyetinin kısıtlandığını düşünür. Yaşamın kötü diye nitelendirdiği yanlarından kaçmak, duygular gibi belirsiz ve karmaşık olanlardan kendini soyutlamak, duygularının yarısının da yitip gitmesine sebep olur. Bu nedendir ki iletişim kurmakta zorlanır, buna ihtiyaç duymaz. *“Tehlike ya da acı değildi onu ürküten, kavgaydı, sıkıntıydı, kargaşa, belirsizlik, bir de bireyin bireye düşmanlığı, yani savaşta hiç bulunmaması gereken şeydi.” (Yücel, 15)*

Albay Atmaca kendine göre özgürce yaşamayı tercih eder. Yalnızlığın, kendisinin çevreyle uyumu olduğuna inanır. Sonraları kavgadan uzak durmak yerine komşuları gibi bir yaşamı tercih ettiğini anlar; çünkü iletişim insan hürriyetini yücelten, insanın görüşlerini

zenginleştiren ögedir. Komşu çiftin arasındaki iletişim yoksunluğunun sebebini aldıkları eğitime ve hürriyetlerinin kısıtlanmasına bağlayabiliriz. Onlar kavga ederek bu eksikliği gidermeye içlerinde biriken dışarı vurmaya çalışırlar. *“Öyle görünüyordu ki, sık sık gündeme geldiği anlaşılan tüm bu gözlem ve anıların hiç mi hiç önemi yoktu, önemli olan bu akşamın da kavgayla geçirilmesiydi.” (Yücel, 23)*

İlk izlenim insanlar arası ilişkilerde önemli rol oynar. İki kafa arasında kurulan bağ ilk izlenime bağlıdır. “Aramak” öyküsünde de Ötegeçe halkı Postacı Münür’ü görmek istedikleri gibi görürler. Ona adeta bir ilah gözüyle bakarlar. Postacı Münür özgür yaşayan insani ilişkilere önem vermekle birlikte kendi sıhhatine de önem veren birisidir. Mal varlığına kavuştuktan sonra bir kez daha mutluluğu tatmak, evlenmek ister. Ancak bu arzu Ötegeçelilerin gözlerinde onun adına oluşturdukları karaktere ters düşer. Ötegeçe halkı için mektup okuyan, yazan, halkın eli ayağı olan bu adamın ikinci bir eş istemesini garipserler. Zaten aile kurmuş bir adamın bir eş daha istemesi doğal değildir.

Köyde eğitime verilen önem azdır. Gelinlik kızların bilgeliğine değil, yüz güzelliğine bakılır. Köy insanları doğarlar, yaşarlar ve ölürlür. Onların aksine Postacı Münür bir arayış içerisinde. Kendini doğal olarak bulunduğu ortama ait hissetmeyen Münür, ait olabileceği bir eş daha ister. Özgür yaşamının ona verdiği içgüdü bir arayış içinde olması gerektiğidir. Aldığı eğitim köy halkıyla denk olmadığı için de derdini onlara anlatamaz. İletişimdeki kopukluğun kaynaklarından bir tanesi de bu yaşama amacıdır. Arayışını sonuçlandırdığı zaman, eğitim almadıkları için bir arayış içine giremeyen Ötegeçe halkıyla arasındaki fark ortaya çıkar. *“Çünkü öyle görünüyordu ki, şimdi, aradığını bulduktan sonra, Postacı Münür bizlere çok yukarılardan bakmaktaydı.” (Yücel, 74)*

Bakış Açısı ve Yaşam Tarzı

Albay Atmaca askerlikte edindiği bakış açısını yaşama da yansıtmaya çalışmıştır. Tabiidir ki günlük yaşamda eksik kalan yönleri açığa çıkar. İnsanların birbirleri arasında kurdukları bağlar çoğunlukla birbirlerini tanıyıp anlamaları ve bu doğrultuda davranışlar sergilemeleri temeline dayanır. Dingin, kavga diye nitelendirdiği iletişim biçiminden uzak yaşayan Albay Atmaca için günümüzün en önemli sorunlarından iletişimsizlik boy gösterir; çünkü tercihleri onu yalnızlığa insanlardan kısmen uzak bir yaşam tarzına itelemiştir. Ona göre bu kendini kavgaya velhasıl iletişime karşı savunma yöntemidir.

Sözcükler bireyin düşüncelerini, ruh halini, davranışlarını etkileyen en önemli etmendir. Albay Atmaca sözcüklerin dikkatle seçilmesi gerektiğini savunurken, komşularının fütursuzca havaya salladığı kelimeleri ve kavgayı dört gözle bekler. “*Korkunç geçimsizlik*” olarak adlandırdığı bu yemek akşamlarını ne için merak ettiğini kendine sorar.

Yetişme tarzı ve rütbelerin uyum içerisinde çalışmasını gerektiren askerlik anlayışı Albay Atmaca’yı kötü diye değerlendirdiği davranışlardan uzak tutar. Bu durum komşularının tartışmaları sırasında on iki yaşındaki çocuklarıyla iletişim kurmaktan, göz göze gelmekten bile kaçınmasına sebep olur. Yıkamadığı duvarları doğru görmediği iletişimlerden çekinmesine sebep oluyor. İnsanların iletişimi, günlük misyonunu tamamlamak için kullanması ona doğru gelmez.

“Albay Atmaca, başlangıçta gülümsemekle birlikte, bu devini ve arkadan gelen yen göz kırpmaya karşısında iliklerine dek ürperdi. Neden? Büyüklerini hiç mi hiç önemsemez görünen bu küçük oğlanla suç ortaklığına girişmiş olmanın utancıyla mı? İnsanların kavgayı çocuklar için bir eğlence durumuna getirecek ölçüde doğallaştırdıkları, doğallaştırdıkları ölçüde de alçaldıkları düşüncesiyle mi?” (Yücel, 19)

Aile içi kavgalar, tartışmalar aile bireylerinin birbirlerine dertlerini anlatma yollarından bir tanesidir. Albay Atmaca’nın komşuları da böyle bir kavganın ardından bağlarını güçlendirirler ve anlatmak istediklerini, duygularını iletirler. Albay Atmaca’nın kendinde duyduğu eksiklik de budur. Kavgaдан uzak durup huzurlu bir hayat yaşamak için ailevi bağlar ya da güçlü dostluk bağları, cinsel bağlar kuramaz. Hâlbuki insan bedeni ve ruhuyla bir bütündür ve buna uygun olarak yaşamalıdır.

İnsanoğlu türlü yollarla duygularını ifade etmek ister. Kavga veya tartışma sırasında sarf edilen sözler de bu duyguların bir kısmını karşılar. Bu yüzdendir ki, Albay Atmaca da komşu ailenin tartışmasının içine girer ve içindekileri yansıtır. “*Bunca yıldır kavgaдан kaçmış bir adamdı, ama olanak bulursa, kendisini hiç mi hiç ilgilendirmemesi gereken bu kavgaya seve seve katılırdı şu anda.*” (Yücel, 24)

Dünyamızdaki en gelişmiş varlıklar olarak nitelendirilebilecek olan insanlar türlü ve tükenmeyen yollarla birbiriyle konuşur, anlaşır, iletişim kurarlar. Ancak başka türlü vakit geçirmek istediği zaman, kişi bu iletişim hazzına ulaşamayız. Albay Atmaca da yaşamı boyunca uzak durduğu kavgayı, gününü geçirdiği sıradan eğlencelere tercih eder. Güzel bir

yemek, sigara, radyo, televizyon, kavga kadar veya sözcüklerin içerisindeki duygu ve düşünceler kadar ilgisini çekmez.

“Tatile gelmişti kuşkusuz, ama işte, bunca yıl her türlü kavgadan tiksiniş olmasına karşın, bu kavga her şeyden daha çok çekiyordu onu, kadının ve kocasının tek sözcüğünü kaçırmamak için zaman zaman soluğunu tuttuğu bile oluyordu.” (Yücel, 20)

Güzel zaman geçirme içgüdüğü her insanın içinde bulunan doğal gereksinimlerdenidir. Başka insanların yanında olmak, onlarla konuşmak isteme nedenimiz budur. Albay Atmaca’da uzak durduğu kavganın da yaşamın bir parçası olduğunu, o olmadan güzel zaman geçirme içgüdüğünün tamamlayamayacağını anlar. *“Kavga mı yaşama güzelliğini ve anlamını veriyordu, yoksa yaşam kavgaya karşın mı güzeldi, yoksa her şey dün akşam neredeyse bir saldırıyla başlayan edimde miydi? Bilemiyorum.” (Yücel, 34)*

İletişimsizliğin en büyük sebebi dinlememek olarak görülür: Bu da kavgayı beraberinde getirir. Bununla birlikte “Komşular” öyküsünde aile içi kavga tarafların birbirlerini dinlemeyişine bağlı değildir. Aksine birbirlerini dinleyip tartışmanın yönünü bu doğrultuda çizerler. Bu kavga onların iletişimleri, kendilerini ifade etme yöntemleridir. Evliliklerini ve aralarındaki sevgi bağını bu şekilde yürütürler. Bu onların geçimsizlikleri değil, geçinme yöntemidir.

İnsanlar kendi başlarına düşünüp değerlendirme yetisine sahiptirler. Bu yüzdendir ki farklı, karşıt görüşler ortaya çıkar. İletişimin zayıflamasında farklı görüşlerin, farklı vesileler yaratması etkili olabilir. Tahsin Yücel’in “Aramak” adlı öyküsünde de Postacı Münür’ün değerlendirmeleri, halkın bakış açısına zıt düşer. Postacı Münür’ün ekonomik ve sosyal görüşleri, buna bağlı evlenme isteği, halk ve köyün evlenme çağına gelmiş kızları tarafından, her ne kadar köy toplumunun gerçekliğiyle uyuşsa da, doğal ve olağan karşılanmaz.

Postacı Münür’ün ikinci kez evlenmesi ve evliliğe bakışı çevresindekilerden farklıdır. Mal varlığından dolayı bir kez daha evlenebilecek durumu olduğunu düşünür ve bunun yanlış olmadığını öne sürer. Oysa evlenebilecek durumu olması, evlenmesi gerektiği anlamına gelmez Ötegeçeliler için. Onlar için ekonomik ve sosyal durumunun evlenme sebebi olamayacağı açıktır. Ancak daha güzel bir kadın arayışı bu arzuyu açıklar. Postacı ile halk arasındaki cana yakınlık ve iletişim başlarda bu sebeple bozulur.

“ ‘Gülbeyaz’ın her şeyini beğeniyorum Minever Bacı. Huyuna da bir diyeceğim yok, güzelliğine de ama bir avrat daha almak istiyorum: param da var malım da!’ deyip kalktı. Genç kızlar kıs kıs güldüler ‘Param da var malım da,’ diye yinelediler. Böylesine güzel bir adamın her sözünü para ve malla bağlaması hiç hoşlarına gitmiyordu... ‘Ayıp ki ayıp’ diye söylendi biri.” (Yücel, 63-64)

Köyün kızlarının bakış açısına göre Postacı Münür halkın sesi gözü kulağıdır. Onunla cinsellik arasında bir bağ kurmazlar. Postacı Münür’ün gelin arayışına geçmesi ile cinsellik dürtüsü ortaya çıkar ve köyün kızları Postacı Münür ile aralarına mesafe koyarlar. Bu çekingenlikten dolayı iletişimsizlik açığa çıkar. “Postacı Münür de öyle: ikide bir aramıza katılmakla birlikte, başka bir evrende dönmekteydi.” (Yücel, 60)

İki insanın beraber olması her ne kadar doğal bir gerçeklik olsa da bireylere özeldir. Postacı Münür’ün cinsel özelliklerinin olduğunun herkesçe düşünülmesi onun da bir erkek olduğunun hatırlanmasına sebep olur. Yaşamlarını görücü usulü evlenip bu doğrultuda geçirecek olan köyün kızlarıyla Postacı Münür’ün arasındaki iletişimin kopması tabiidir.

“Böylece Postacı Münür’ün olağandışı varlık niteliği daha bir belirginlik kazanıyor, yakışıklılığının, boyunun ve gücünün ardında cinselliği silinip gidiyordu.” (Yücel, 61)

Önyargı

Önyargı, insanın kabul ettiği gerçeklerden sıyrılıp yeni görüşler üzerinde yorum yapmasına engel olur. Önyargılı insanlar pek çok olayın sebebini düşünmezler, değerlendirmeden öz dogmatik düşünceleriyle hareket ederler, iletişi kurarlar. Çoğu zaman önyargılı yaklaşımlar insanların düşündüklerini özgürce ifade etmesini engeller, iletişimsizliğe yol açar, insanlar arasındaki duvarları kalınlaştırır. Önyargı taşıyan insan duygu ve düşüncelerinin bir kısmından kaçtığı gibi, yaşamının belirli bir kısmını da kenara iter.

“Komşular” öyküsünde Albay Atmaca yaşamı boyunca kötü sözden, gürültüden ve kavgadan kaçınmıştır. Gürültünün olduğu yerde huzur ve mutluluğun olamayacağı inancını hiç bozmamıştır. Bu yüzden arkadaşları ile arasındaki ilişkiler belirli bir mesafe taşımaktadır. Her zaman kendisini inandığı fikirlere ters düşen olaylardan uzak tutmuştur. Ne var ki, evlilik ve birlikte yaşamakta bu inanişe ters düşer. Önyargıları onun içten iletişim kurmasına engel olur ve çoğu zaman düşüncelerinden uzaklaşmaya çalışır. Bu gerçeklik onu yalnızlığa iter.

Önyargıları Albay Atmaca'yı yalnızlığa iteler, ancak komşularından edindiği dersle iletişim kurmaya, aile kurmaya ihtiyacı olduğunu anlar. İletişim kurma ihtiyacı onu önyargılarından arındırır. Komşu ailenin çocuğuyla iletişim kurar. Komşu aile ona eksik tüm yönlerini, insanı bütün yapan duygu, görüş ve kuruluşları göstermektedir. Albay Atmaca'nın bu yönlerinin eksikliğini hissederek iletişim kurma isteği gütmemesinin sebebi budur.

“Albay Atmaca onunlar konuşmak için karşı konulmaz bir istek duydu. ‘Denize mi gideceksin?’ diye sordu. (Yücel, 33)”

Önyargılar insanların birbirlerine bakışlarını değiştirir, özgür ve samimi iletişime engel olur. Cinsel önyargılar da buna örnek gösterilebilir. “Aramak” öyküsünde Ötegeçe halkı Postacı Münür'ü aralarına koşulsuz olarak kabul edip köyün en değerli varlıklarından biri sayarlar; lakin insani özellikleri olduğu fikrini akıllarına getirmemişlerdir. Böylesine yüceltilen bir varlığın, köyün sesinin bile dünyevi arzuları olduğunu bilmek tabii dir ki pek sıcak karşılanmaz. Bu önyargılar geçici olabilir; ama sonuçları kalıcıdır.

Postacı Münür'ün evlenme isteği köyün kızlarını ondan soğutur; çünkü önyargıları bu köylülerin Postacı Münür'ü bir erkek olarak düşünmelerine engel olur. Bir başka önyargıları da iki eşli bir evliliğin sonuçlarında asla mutluluğa yer olmadığıdır. Onların görüp öğrendikleri, her ne kadar dönemde çok eşlilik görülse de, görücü usulü evlenip tek eşli bir yuva kurmaktır. Bu çelişkiler, görüş ayrılıkları, köy halkının Postacı Münür'ün evlenme isteğini anlayamamasına yol açar.

“Ama arkadaşlarıyla konuşmalarına kulak verilince, onun da, ötekilerin de Postacı Münür'ün ikinci eşi olmaya hiç mi hiç istekli olmadıkları görüliyordu: ya ikinci eş olmayı kadın içgüdüleriyle bağdaştıramadıkları, ya Postacı Münür'ün yakışıklılığı tüm ölçütleri aşarak onu gerçekdışı bir varlığa dönüştürdüğü, ya kalıbıyla hiç mi hiç bağdaşmayan ince sesini ve kuşkulu beğenisini kişiliğinin derin bir çelişkisi olarak algıladıkları için, gittikçe daha soğuk, daha uzak bir gözle bakıyorlardı ona.” (Yücel, 64)

İletişimsizlik birçok ögenin birbirleriyle harmanlanmasıyla ortaya çıkar. Bazen kişilik özelliklerinin getirdikleri bazen de çevrenin ortam hazırlayışı iletişim olgusunu köreltir. “Komşular” öyküsünde odak figürün kişiliğinin çevre ile uyumsuzluğu iletişimsizliği ortaya çıkarır ve bu sorunun çözümü için birçok duvarın yıkılması gerekir. “Aramak” öyküsünde ise çevrenin odak figüre uyum sağlayamaması iletişimsizliğin başlıca sebebidir. Öykülerde de

görüldüğü gibi yabancılaşmış odak figürler çevresinden kopuk ve iletişimden uzak yaşamak istemezler. Bunun sonucu olarak önyargıların kalkması ile en azından iletişim kurma isteği yeniden gündeme gelir.

İletişimsizlik insanlar arasındaki en önemli sorundur. “Komşular” ve “Aramak” adlı öykülerde iletişimsizliği ortaya çıkaran birçok sebebin insanın yıllar içinde geliştirdiği karakterine bağlı olduğunu görmekteyiz. Başkaları ile aramızdaki ilişkiyi belirli kalıplara sokmaya çalıştığımız için onları anlayamayız ya da anlamak istemeyiz. Can Yücel “En uzak mesafe” adlı şiirinde bu kalıpların iletişimi ne denli etkilediğini göstermiştir. İki insan arası kat edilemeyen izafi mesafenin birbiriyle uyuşmayan düşünceleri olduğunu belirtmiştir:

“En uzak mesafe ne Afrika’dır

ne Çin, ne Hindistan,

ne seyyareler

ne de yıldızlar geceleri ışıldayan...

En uzak mesafe iki kafa arasındaki mesafedir

Birbirini anlamayan”

Can Yücel

Tahsin Yücel’in öykülerinin de gösterdiği gibi insanlar aralarındaki iletişimi bir kalıba sokmaya çalıştığında başarısız olurlar. Öncelikli hedefleri sadece iletişim kurmak olursa, eğitim seviyesi, yaş, önyargılar gibi sebeplerden uzaklaşırlarsa birbirlerini anlayabilir, beraber hareket edebilirler. “Komşular” öyküsünde kavganın doğallığı, konuşma ve anlaşma isteğini beraberinde getirdiğini görebiliriz. “Aramak” adlı öyküde ise sınır gütmeden herkesin evlilik bağı üzerine yoğunlaşması, birbirlerine yaklaşmasına, koşulsuz iletişim kurabilmesine ortam hazırlar.

Sonuç:

İletişimsizlik, çağımızda insanlar, aileler, toplumlar arasındaki en büyük sıkıntıdır. Bu tez çalışmasında Tahsin Yücel’in “Komşular” ve “Aramak” adlı öykülerinden yararlanılarak iletişimsizliğin sebepleri incelenmiştir. Sağlıklı iletişim kurabilmenin önemi ve dilin kullanımının buna katkısı tartışılmaz. Ancak bunun önüne geçebilecek öğeler tartışılabilir.

Tezin ikinci kısmında iletişimsizliğin oluşmasındaki ögeler örneklendirilmiştir. Kültürel farklılıklar, eğitim, yaşam tarzı ve önyargının iletişim kurma üzerine etkilerinden bahsedilmiştir. “Komşular” öyküsünde Tahsin Yücel Albay Atmaca'nın çevresi ile uyumsuzluğunu, yabancılaşmasını incelemiş, makul iletişim kuramamasını vurgulamıştır. “Aramak” öyküsünde ise odak figürün yeni yerleştiği çevreyle arasındaki ilişkinin zayıflaması ve anlatmak istediklerini anlatamaması aidiyetsizlik çerçevesinde incelenmiştir.

Çevrenin, iletişimsizliğin oluşumundaki etkisi göz ardı edilemez. Komşular ve Aramak öykülerinde tezin ikinci bölümünde belirtilen sebepler odak figür ve çevresindeki insanların aktarma ve anlama olgularındaki farklılığı vurgular. Bu farklılık da bireyin çevresine uzak kalmasına iletişimin tamamen yok olmasına sebep olur. İki öyküde de görülen iletişimin sağlıklı denilebilecek bir duruma gelmesi için insani ilişkilerin insanların kalıplaştırdığı düşüncelerle uyumlu olmalıdır.

Verilen iki öyküde de görüldüğü gibi iletişimsizlik ikiye ayrılabilir: iletişim kuramamak ve anlaşılamamak. Her iki durumda da iletişimdeki bu kopukluğu iletişimsizliği beraberinde getiren ögelere bağlayabiliriz. Bu ögelerin bize gösterdiği duygu ve düşüncelerin bireyden bireye değiştiğidir. Ortak bir olgu üzerinde yoğunlaşmadan iki insanın birbirini anlaması mümkün değildir. İki kafa arasındaki mesafeyi kapatmak, farklı görüşlere açık olmaktan geçer. Tezin içeriğinde bahsedilen faktörler insanı basmakalıp görüşler ile özdeşleştirir, dünyasını küçültür. Farklı dünyalarda yaşayan insanların da birbirlerine kendilerini ifade etmesi beklenemez.

Tezde anlatılmak istenen, iletişimsizliğin insanların kafalarında yıkamadığı duvarların sonucu olduğudur. Önyargılar değiştirilemeyen yaşam tarzları ve kültürel farklılıklar insanların birbirlerinden ayrı, kopuk yaşamasına neden olur. Tahsin Yücel'in öykülerinde de gördüğümüz aile ve toplum içi iletişimsizlik bu durumun açık bir örneğidir.

Kaynakça

Yücel, Tahsin. Komşular. 6. Basım. İstanbul, Can Yayınları, Haziran 2008

<http://ucnoktaaforizma.wordpress.com/erenlerin-esrarindan/en-uzak-mesafe-can-yucel/>